

Daniel Aranduka - Papapy peteĩsa poapy ha suáva.

Ojepe'a haña umi hilo profético: Oñehesa'ỹijo haña pe simbolismo "Fortaleza"-gui Daniel-pe

Jeff Pippenger
2024-03-31

Pe décimo, capítulo onceháva Daniel-pe, ombojoaju pe marandu hyepypegua ha okapegua ñe'ẽ "mbaretenda" rupive. Pe joaju oja'póva Isaías marandu proféticape sesenta y cinco año rehegua ndive, ohechauka pe "mbaretenda" marandu okapegua rehegua ha'eha Rusia, ha pe "mbaretenda" hyepypegua tupaópe, Cristo omopu'áva upe tembiasakue ajaite. Pe mbaretenda okapegua, oĩva pe versículo treinta y uno-pe, ojekuaa haña "mbyja marangatu mbarete rehegua" ramo, ohechauka peteĩ mburuvicha yvy arigua téra peteĩ reino. Pe mbaretenda hyepypegua, téra pe mbyja marangatu mbarete rehegua hyepypegua, ha'e pe tupaóva pe Maranduhára Ñe'ẽme'ẽ rehegua omopu'áva cuarenta y seis año-pe.

Pe tenda marangatuhápe upe témplo pegua (upe táva guasu mbareteha), Tupã oĩ oguapy yvágape.

Daniel kuatia mokõi ñe'ẽ hebreo oñembohasáva mokõivéva "santuario" ramo. Peteĩva ha'e "miqdash", ha ambuéva ha'e "qodesh". "Miqdash" ikatu ojepuru haña haña peteĩ santuario pagano rehe, téra Tupã santuario rehe, téra peteĩ mbarete renda rehe jepe. "Qodesh" katu, Biblia-pe ojepuru aña'nte haña Tupã santuario rehe. "Santuario" (miqdash) mbaretepegua (fortaleza), Daniel capítulo once, versículo treinta y uno-pe, oñembohasa "santuario de fuerza" ramo, ha pe ñe'ẽ hebreo upépe oñembohasáva santuario ramo ha'e "miqdash", ha upéva ohechauka Táva Roma-pe, ha'éva símbolo Roma mbarete rehegua, pagana ha papal Roma rembiasakue mokõivépe. Daniel oiporu va'ekue ko'ã mokõi ñe'ẽ hebreo ñangareko porãiterei reheve. Umi versículo ha'éva Adventismo remboguata mbytépe, jajuhu pe ñe'ẽ "santuario".

Upéi ahendu peteĩ marangatu oñe'ẽva, ha ambue marangatu he'i pe marangatu oñe'ẽvape: Mboy araka'e peve piko oĩta pe visión pe sacrificio ára ha ára rehegua, ha pe mba'e vai omongy'áva ha omoñehundi haña'va, oñeme'ẽ haña'icha mokõivéva, pe santuario ha pe ehérsito, oñepyrũ haña oñembohasa haña hi'ári pypore? Ha ha'e he'i chéve: Mokõi mil trescientos ára peve; upéi pe santuario oñemopotĩta. Daniel 8:13, 14.

Pe ñe'ẽ hebreo oñemoñe'ẽva "pe santuario" ramo, mokõivéva versículo-pe, ha'e "qodesh", ha ojepuru haña añoite ohechauka haña Ñandejára santuario. Versículo once-pe, oñemombe'úvo Roma pagana rehe, ha he'isévo porãite pe témplo Panteón oĩva Táva Roma-pe, jajuhu pe ñe'ẽ "santuario", ha upe versículo-pe katu ha'e pe ñe'ẽ hebreo "miqdash."

Ha'e oñemomba'eguasui voi pe ehérsito ruvicha guasu peve, ha hese rupi ojeipe'a chugui pe mymbajuka ára ha ára ojeja'póva, ha oñembyai ijyvateha renda. Daniel 8:11.

Pe “santuario mbarete” oĩva Daniel 11:31-pe ha’e pe ñe’ẽ hebreo “miqdash”, ha upéva ojehechauka joaju hañuaicha pe ñe’ẽ hebreo oñemoñe’ẽva “mbarete renda” ramo versíkulo 7 ha 10-pe, capítulo 11-pe. Versíkulo 7-pe pe rréi yvy gotyo gua oike hañuaite táva Róma-pe ha ojarra hañua pe rréi yvate gotyo guápe prisionéroramo, oikégui pe mbarete rendápe; ha versíkulo 10-pe katu pe rréi yvate gotyo gua ojupí mante “peve” pe “mbarete rendápe”, opytágui pe frontera oĩháme hekopegua rréino ha Egipto. Upéva ha’e pe frontera Rafia-pe, ha upépe pe versíkulo oúvava omyesakã va’erã kuri. Pe “santuario mbarete” versíkulo 31-pe ha’e pe “miqdash” pe “mbarete renda” rehegua.

Pe ñorairõha Ráfiape ohechauka pe ñorairõha frontera rehegua Ukrainápe. Upe tembiasakue maranduhára rehegua oñeikuáa ojehechakuaávo pe “akã” ha’eha pe tetãnguéra térã pe mburuvicha guasu, ha’e hína pe imbareteha mbaretekue renda; hákatu pe profesía oñe’ẽ peteĩ añetegua hyepypegua ha peteĩ añetegua okápeguáre. Pe “tekohaguasu mbaretekue rehegua” pe línea okápeguápe oñerepresenta pe tekohaguasu “miqdash” rupive, ha pe tekohaguasu mbaretekue rehegua pe línea hyepypeguápe oñerepresenta pe tekohaguasu “qodesh” rupive.

1844 guive 1863 peve ohechauka peteĩ línea maranduhára rembiasakue rehegua, ohechaukáva umi cien cuarenta y cuatro mil ñesella. Umi dos mil quinientos veinte ary ñemosarambi rehegua, oñemoĩva reino norteño rehe, opa 1798-pe, ha upeichaite avei upe línea dos mil quinientos veinte ary rehegua oñemoĩva reino sureño rehe opa 1844-pe. Ko’ã mokõi línea ohechauka yvypórape oĩva tekotevẽ inferior ha tekotevẽ superior. Pe tekotevẽ inferior, ojehechaukáva reino norteño rupive, ha’e hete; ha pe tekotevẽ superior ha’e akã. Pe akã ha’e pe táva guasu reino rehegua, ha ha’e avei pe mburuvicha guasu. Ko techapyrãme Cristo oiporavo Judá, pe reino sureño, omoĩ hañua héra, ha pe táva guasu ha’e Jerusalén. Jerusalén ha’e pe renda oĩháme pe santuario añetegua mbarete rehegua, ha upe santuario-pe oĩ peteĩ koty guapy mburuvichaguasúpe guarã, ha’eva pe akã.

Pe “siete tiempo” Levítico 26-pe guare ha’eva pe añetegua paha oñembotyva’ekue 1856-pe, oñeha’arõva omombarete hañua peteĩ poyvi omohu’ã hañua pe tembiapo. 1844 guive 1863 peve, Cristo oipota va’ekue ombojoaju Idivekuéra yvagagua yvypóra rekóndi opave’ỹ hañuaicha, ha katu yvypóra opu’ã.

Ndaikatúi omoambue upe ára-pe kuimba’e rekove yvýpeguápe guare, upéva niko oiko hañua Hembijúi mokõihápe. Upérõ ae omoambuéta kuimba’e rekove yvatevéva Ta’angápe, ombojoajúvo yvypóra akã divinidad akã reheve. Pe akã ha’eva’ekue pe táva guasu akãha. Pe akã ha’eva’ekue pe mburuvicha guasu, ha Cristo ojaíso pe ñemoambue divinidad ojoajúva yvypóra ndive, ombojoaju mokõivéva akã, yvypóra ha divinidad mba’eva, pe tupaópe Jerusalénpe, pe Tenda Imarangatuvévape, upépe Cristo oguapyhápe Itúva ndive.

Pe ipu’akávape ame’ẽta oguapy hañua che ndive che guapyrenda rréipe, che avei aipuru’akáicha ha aguapy che Ru ndive Iguapyrenda rréipe. Pe orekóva apysa, tohendu mba’épa he’i Espiritu umi iglésiakúrape. Apocalipsis 3:21, 22.

Cristo opromete umi (Laodicéagua pegua) ipu’akávape, Ha’e ipu’aka haguéicha (ha oiko Filadélfagua-icha), oguapytaha Hendive, umi yvága renda peguápe.

ha'e omba'apóva Cristope, omopu'ávo chupe omanóva apytégui, ha omoívo chupe ipo akatúape yvágape, ... ha ñanemopu'ã avei hendive, ha ñanemboapyka hendive yvágape Cristo Jesúspe. Efesios 1:20; 2:6.

Ezequiel rembiapyre mokõi yvyra joajuha (tekove yvypóra oñembojoajúva Tupãrekóndi) ojejapo Tupã pegua mbarete renda marangatupe (qodesh), upe javeete pe mbarete renda oñembopyatáva (miqdash) ojekuaa hañgua mba'e rechaukaha maranduháraicha ombojoajúva mokõive ñeha'ã rape, hyepypegua ha okapegua, pe marandu'ypýpe Gabriel ou va'ekue ombojekuaa hañgua Daniel-pe umi mba'e oikótava Tupã tavayguakuéra ári pe tiémpope oñembotysýiha pe cien cuarenta y cuatro mil. Cristo oipota kuri ojapo ko tembiapo pe tembiasakue Millerita ryepýpe, ha katu pe tembiapo oñembyai pe pu'aka'ẽ rehegua 1863-pe, upéicharõ jepe pe tembiasakue 1844 guive 1863 peve opyta gueteri peteĩ línea ramo ohechaukáva upe tembiapo oñeha'ã va'ekue ojejapo hañgua.

Daniel capítulo once-pegua versíkulo diez oguereko pe llave oñentende hañgua pe marandu hyepypegua ha okápegua umi versíkulo once guive quince peve, oguahẽva'ekue ñane rembiasakue profétikape ary 2014-pe. Pe versíkulo diez ohechauka 1989, ha'éva pe tiempo del fin pe movimiento de reforma rehegua umi ciento cuarenta y cuatro mil-pe; ha katu avei oguereko pe llave ohejáva oñemoneĩ hañgua ary 2014 peteĩ waymark ramo pe tembiasakue sellamiento rehegua.

1844 jasypa 22 de octubre-pe, Pe Ñe'ẽmondohára Oñe'ẽme'ẽgui ou vaekue pya'e pe témplo Ha'e omopu'ã va'ekuẽpe. Upéva pe techaukaha ohechauka hañgua 2001 jasypa 11 de septiembre, pe mbohapyha ánhel oguahẽ jey hague, ha pe poteĩha trompéta oñepyrũ jey hague osũ. Upérõ avei tekotevẽ va'ekue oñeha'ã jey pe tembiasakue 1840 guive 1844 peve, pórke pe ánhel oguejy va'ekue 1840 jasypa 11 de agosto-pe ndaha'ei va'ekue ambue tapicha, síno Jesucristo voi, ha Hembiape ha'e va'ekue omyesakã hañgua ko yvy Iglória reheve.

1840 guive 1844 peve avei ohechauka 11 jasyporundy 2001 guive pe léi domingo pya'e oútavape, ha upéicha avei 1844 guive 1863 peve ohechauka 11 jasyporundy 2001 guive pe léi domingo pya'e oútavape. Hermana White ombojoaju pe tembiasakue 1844-pegua pe kurusu rembiasakue ndive, ha pe kurusu ohechauka peteĩ ñemboja'o mokõi tembiasakue apytépe, peteĩteĩva mbohapy ary ha mbyte pukukue, ha mokõivéva ojoaju ojuehe. Pe kurusu omopyenda pe tembiasakue mboyvegua oñepyrũva 1840-pe ha opa 1844-pe, ha pe tembiasakue upe ririgua 1863 peve, ha'eha mokõi tembiasakue joja, ha mokõivéva ohechauka pe sellamiento aravo.

Pe peteĩha tasyĩ 1840 guive 1844 peve ohechauka Filadelfiagua Adventistakuéra ñepu'ã porã, ambue tasyĩ katu 1844 guive 1863 peve ohechauka Laodiceagua Adventistakuéra jejavy. Mokõive aty oñehchauka Daniel capítulo diez-pe, Daniel, orepresentáva umi arandúva vírhenes ipu'akáva umi ciento cuarenta y cuatro mil oñesella aja, ohecha rupi pe visión; umi hendive oĩva katu okañy pe visión-gui.

Ha pe ára mokõipa irundyha peteĩha jasypegua, che aime aja pe ysyry guasu ypýpe, hérava Hidékel; upérõ ahupi che resa ha ama'ẽ, ha péina peteĩ kuimba'e ao líno guigua rehe oñemondeva'ekue, ha iku'áre ojokua va'ekue óro porãite Upaz guigua reheve: hete avei ojogua va'ekue berílope, hova katu ojogua araresa rendýpe, hesa kuéra tata rendy-ryrýiicha, ijyva ha ipy katu ojogua brónse oñemimbi porãva mbyjápe, ha iñe'ẽnguéra puaka ojogua heta

tavayguakuéra ñe'ẽpu rehe. Ha che, Daniel añoite, ahecha pe visión; umi kuimba'e oĩva che ndive ndohechái pe visión; upéicharõ jepe, tuicha oryrýi haña ho'a haña hikuái ári, ha ojava oñemokañy haña. Daniel 10:4–7.

Daniel capítulo siete-pe, Daniel ohecha rire mymba ñarõ reraháva visión, Gabriel ou omyesakã haña pe visión.

Che, Daniel, che py'aro vai che espíritupe che rete mbytépe, ha umi visión che akãme ojejápoa chemondýi. Ajetyvyro peteĩva umi oĩva upépe rendápe, ha aporandu chupe ko'ã mba'e rehe añetegua. Upémarõ ha'e he'i chéve, ha oikuaauka chéve umi mba'e ñemyesakã. Daniel 7:15, 16.

Daniel capítulo ocho-pe, Daniel ohecha rire pe visión umi mymba marangatuhára rehegua, Gabriel ou omyesakã haña pe visión.

Ha ojehu mba'e, che, Daniel, ahecharõ guare pe visión ha aikose va'ekue aikuaa he'iséva, upéi, péina, che renondépe oñembo'y peteĩ ojehecháva kuimba'eicha. Ha ahendu peteĩ kuimba'e ñe'ẽ Ulai rembe'ýi mbytépe, ohenóiva ha he'íva: Gabriel, eikuaaukáke ko kuimba'épe pe visión. Daniel 8:15, 16.

Daniel capítulo porundy-pe, Daniel oikuaa rire mboy arypa he'íva Jeremías ha ojehechaukáva Moisés kuatiakuérape peteĩ mba'e vai'ỹva ramo ha Tupã ñe'ẽme'ẽ ramo, Gabriel ou omyesakã haña pe visión.

Ha ajañe'ẽ aja, añembo'e, ha amombe'u che angaipa ha che retãygua Israel angaipa, ha amoguahẽ che ñembo'e Tupã che Jára renondépe, che Tupã yvyty marangatu rehehápe; ha, añetehápe, ha aja aña'ẽ gueteri ñembo'épe, upe kuimba'e Gabriel, ahecha va'ekue ñepyrũme pe visión-pe, oipepóva pya'e asýpe, opoko cherehe ka'aru mymbajuka haña jave. Ha'e chembo'e, oñe'ẽ chendive, ha he'i: Daniel, ko'ãga asẽ ame'ẽ haña ndéve arandu ha kuaapy. Daniel 9:20–22.

Upévore, mbohapy testigo ári, opavave Daniel arandukágui, Gabriel he'i jave Daniel-pe capítulo diez-pe ou hague ojapo haña Daniel oikuaa haña mba'épa oikóta Tupã tavayguakuérape ára pahápe, Gabriel oikuaauka hína pe visión causativa kuña rehegua “marah” Daniel ohecha va'ekue ha ambue aty okañy chugui.

Ko'ãga aju aju nde rehe aikuaauka haña mba'épa ojuháva ne retãygua kuérape umi ára pahápe; pe visión niko gueteri heta ára pegua. Daniel 10:14.

Pe visión Daniel ohechávaekue ha ojaipo va'ekue peteĩ jepe'a umi creyente apytépe, ha'e va'ekue pe visión Cristo jehechauka rehegua, pe visión mokõi sua cien ary rehegua, péro ha'e va'ekue pe jehechauka kuñanguéra rehegua upe visión rehe. Ha'e va'ekue pe ñehesa'ỹijo pe visión rehegua Cristo ojehechauka pya'eha pe Mensajero del Pacto ramo, upéva omoambuéva Danielpe (ha umi ojerrepresentáva Daniel rupive), Cristo ra'angápe. Umi mba'e “ohupytyva Tupã tavayguakuérape ára pahápe” ojehechauka pe historia Milleritakuéra rehegua ary 1840 guive 1844 peve, ha avei Milleritakuéra rehegua 1844 guive 1863 peve. Peteĩ aty okañy pe visión-gui ñemoĩ vai rupive, ha ambue aty osemi Cristope jerovia rupive pe Lugar Santísimo peve, oguapy haña Hendive umi

tenda yvagapeguápe.

Ha katu, Gabriel omyesakãvo pe visión ojehechauhákápe Tupã rembyre ára pahápe oñemoambue Cristo ra'angápe, omohenda yvóra rembiasakue okáguio ojehecháva. Daniel visión Cristo rehegua omyesakãkuri Gabriel yvóra rembiasakue okáguio ojehechávaicha, pe tiempo de sellamiento rehegua cien cuarenta y cuatro mil-pe guarã. Oguahẽvo, Gabriel omyesakãháicha, pe tembiasakue 11 de septiembre de 2001 rehegua, pe tembiasakue oñemomba'eguasúva mbohapyha versículo dieciséis-pe pe ley dominical mboyvegua ramo, ojekuaa añónte pe ñemyesakã rape rupive ojehechauhákáva “fortaleza” ramo versículo diez-pe. 11 de septiembre de 2001-pe opa visión rembiapo oñepyrũ ojehechauka, rueda-kuéra ryepýpe ambue rueda-kuéraicha.

Ha Ñandejára ñe'ẽ ou che rendápe, he'ívo: Yvypóra ra'y, mba'épa upe ñe'ẽnga oĩva Israel retãme, he'íva: “Ára kuéra ipukuve, ha opa visión ndaikatúi oñemoañete”? Upévore ere chupekuéra: Péicha he'i Ñandejára Jára: Ajapóta ko ñe'ẽnga opávo, ha ndoipurumo'ãvéi hikuái Israel-pe ñe'ẽngáramo; ha katu ere chupekuéra: “Ára hi'aguĩma, ha opa visión ñemoañete avei”. Ndaipóri mo'ãvéima visión rei térã adivinación mbotavy Israel róga apytépe. Che hína Ñandejára; che añe'ẽta, ha pe ñe'ẽ che ha'éva oñemoañetéta; ndahi'aréi mo'ãvéima: pende ára pukukue jave, peẽ róga pu'akapáva, che ha'éta pe ñe'ẽ, ha ajapóta oñemoañete, he'i Ñandejára Jára. Jey Ñandejára ñe'ẽ ou che rendápe, he'ívo: Yvypóra ra'y, péina, Israel róga pegua he'i: “Pe visión ha'e ohecháva hína ára heta rire guarã, ha ha'e oñe'ẽ maranduháicha ára mombyryetévare”. Upévore ere chupekuéra: Péicha he'i Ñandejára Jára: Ndaipóri mo'ãvéima ni peteĩva che ñe'ẽ ojejokóva; pe ñe'ẽ che ha'éma oñemoañetéta, he'i Ñandejára Jára. Ezequiel 12:21–28.

Opaite umi rueda profética ojeréva ambue rueda profética ryepýpe pe tembiasakuepe, oĩ peteĩ rueda pe inspiración oikuaaukáva umi estudiante de profecía ára pahápegua-pe ha'éva pe rueda rupive ojedetermináta haña i-destino eterno. Tysýi ári tysýi, upe rueda avei tekotevẽ ha'e pe visión Daniel ohechava'ekue ha omoambuéva chupe Cristo ra'angápe, pórke upéva hína pe visión ohechaukáva mba'épa ojehu Tupã tavayguakuérape ára pahápe.

“Ñandejára ohechauka chéve hesakã porãhápe pe mymba ra'anga oñemoheñóitaha oñemboty mboyve pe tiempo de gracia; ha'e haña pe prueba guasu Ñandejára tavayguakuérape guarã, upévore oñedecidíta hikuái pende destino eterno. Nde rembo'yhápe oĩ peteĩ jehe'a vaieterei mba'e ndojoajúiva apytépe, ha upévore mbovymínte oñembotavýta.

“Apocalipsis 13-pe ko mba'e oñemombe'u hesakã porã; [Apocalipsis 13:11–17, oñecita].

“Kóva hína pe prueba tavayguakuéra Tupã reheguáva ohasava'erã ogehovasaha haña hendivekuéra pe sello. Maymáva ohechaukáva hekojerovia Tupã rehe, oñangarekóvo Iley rehe ha ombotovévo oguerovia haña peteĩ sábado japu, oñembo'yta Ñandejára Tupã Jehová poyvi guýpe, ha ohupytyta Tupã oikovéva sello. Umi omboykéva pe añetegua yvágagui ouva ha ogueroviáva domingo sábado ramo, ohupytyta pe mymba ñaña marca.” Manuscript Releases, volúmen 15, 15.

Pe prueba ojehechauka haña mymba ra'anga rehegua prueba ramo, mokõi hendáicha. Ha'e pe prueba ojeruréva marandu aranduka ñehesa'ỹijohárape ohechakuaa haña mymba ra'anga

ñemoheñói, ha'éva tupao ha Estado joaju Tetã peteĩ reko Amandayépe, pe léi domingo mboyve. Ha'e avei pe prueba oguenohêva térã mymba ra'anga térã Cristo ra'anga umi oĩvape Daniel térã umi okañýva rehegua ryepýpe. Pe ñemboja'o oñemopyenda umi kuñataĩkuéra "ohechápa ko visión guasu," ojapo haguéicha Daniel, térã okañýpa hikuái pe visión-gui. Pe mba'e iñimportantevéva ojehecha haña pe visión guasu ojehechauka pe ñe'ẽ "mbaretenda" rupive.

Ko estudio ñamboguatávéta pe artículo oúvape.

"Pe ánhel imbarete ombo'éva'ekue Juánpe ndaha'úi ambue tapicha guasu Jesús Cristo-gui. Omoĩvo Ipy akatúa y ári, ha Ipy asu yvy pirũre, ohechauka mba'éichapa oiko hína pe tembiapo ojapóva pe ñorairõ guasu Satanás ndive paha gotyoguápe. Ko ñemohenda he'ise Ipu'aka ha Ijarakuaa tuichavéva opaite yvy ári. Pe ñorairõ oñembareteve ha oiko haña añetehápe ñemoĩme'ẽ guive ñemoĩme'ẽ peve, ha upéicha osegíta peve umi escena pahápe, ára pe pytũmby pokatu rehegua tembiapo katupyryetéva oguahêta ijyvatevévape. Satanás, oñemoirũvo kuimba'e aña ndive, ombotavýta opaite yvy ape ári ha umi tupao nohenduséiva pe añetegua mborayhu. Péro pe ánhel imbarete ojerure oñeñatende hese. Osapukái hatã. Ha'e ohechaukava'erã Iñe'ẽ pu'aka ha Ijarakuaa umi oñemojoajúva Satanás ndive oñemoĩ haña pe añetegua rehe."

"Ko'ã siete truéno omosẽ rire ijayvu, ou peteĩ tembiapoukapy Juan-pe, Daniel-pe guáicha pe kuation'ĩ rehegua: 'Emboty umi mba'e he'ĩ va'ekue umi siete truéno.' Ko'áva oñe'ẽ umi mba'e oikótavare, ojehechaukátava hekópe peteĩteĩ. Daniel opytáta ilótepe ára pahápe. Juan ohecha pe kuation'ĩ ojepe'a hañaicha. Upérõ Daniel marandu hañaagua oguereko hendatee pe marandu peteĩha, mokõiha ha mbohapyha ánhel remimondópe, oñeme'ẽ haña yvy ariguápe. Pe ojepe'a pe kuation'ĩ gui va'ekue hína pe marandu ára rehegua."

"Daniel ha Apocalipsis kuéra peteĩnte hína. Peteĩva ha'e peteĩ profesía, ambuéva peteĩ revelación; peteĩva peteĩ kuatione'ẽ oñembotýva, ambuéva katu peteĩ kuatione'ẽ ojepe'áva. Juan ohendu umi mba'e ñemimby umi arapu omombe'úva, péro oñemandáma chupe ani haña ohai umíva."

"Pe tesape especial oñeme'ẽva'ekue Juánpe ha oje'e va'ekue umi siete truénopé, ha'e va'ekue peteĩ jehechauka mba'ekuaarã umi mba'e oikótavare pe peteĩha ha mokõiha ánhel marandu guýpe." The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 7, 971.